

De la oralitate la... oralitate, via hypertext

(sau din ce ne mai aduce
Computerul)

Monica Râpeanu
(Belgia)

Limbajul simbolic a apărut în același timp cu societatea umană. Capacitatea de a comunica oral, folosind simboluri pentru a transmite informații - concrete și abstracte - a fost, de la început emblema omenirii. Însă, înainte de apariția unui mijloc de înregistrare a limbajului, comunicarea a fost limitată de capacitățile individuale de memorie și cogniție. Discursul oral are la bază sunetul, efemer prin însăși natura lui și având sens doar în momentul și în contextul specific în care este rostit.

Nevoia de a fixa limbajul pe un suport solid, pipăibil și, implicit, durabil, a dat naștere primelor forme de scriere - creștăturile pe răboj sau nodurile de sfoară - urmate de pictogramele mesopotamiene care mai târziu au evoluat în scrierea cuneiformă. Pe urma scrisul și-a urmat evoluția firească până la formele pe

care le cunoaștem astăzi. Istoria limbii scrise este lungă și complexă.

În secolul al XV-lea tiparul daruie te scrisului dimensiunea multiplicată. Apare noțiunea de «copie», scrisul se de-unicizează, câștigând în schimb spațiu și amploare. Dezvoltarea tiparului a consolidat liniaritatea și secvențialitatea limbajului scris, făcându-l să se aplece mult înspre gândirea ierarhică, fapt foarte important pentru înflorirea ulterioară a științelor. Tiparul a arestat limbajul, standardizându-l și codificându-l. Logica linearului a devenit legiuitoare absolută a scrisului, cu unanimitate de voturi.

În sfârșit, digitalizarea scrisului, consecința erei informatizate, aduce o schimbare de paradigmă asemănătoare cu cea produsă de apariția tiparului în secolul al XV-lea. Prima pusă în discuție este însăși liniaritatea sobră și distantă a scriiturii, marca indiscutabilă a oricărui document „scris”. Pe ecranul computerului, textul se fluidizează, se fragmentează, își pierde granițele spațio-temporale, devine întâmplare în timp real, invitându-ne seducător să luăm parte la bucuria existenței efemere. Suntem totdeauna la distanță de un click de mouse de posibilitatea de a fi participanți activi la tot ce se petrece pe ecran, de a schimba scenariul, de a decide cursul evenimentelor. Dintr-o dată, scrisul își pune deoparte costumul de gală, rămânând în fața noastră în halat și papuci. Ce implicații

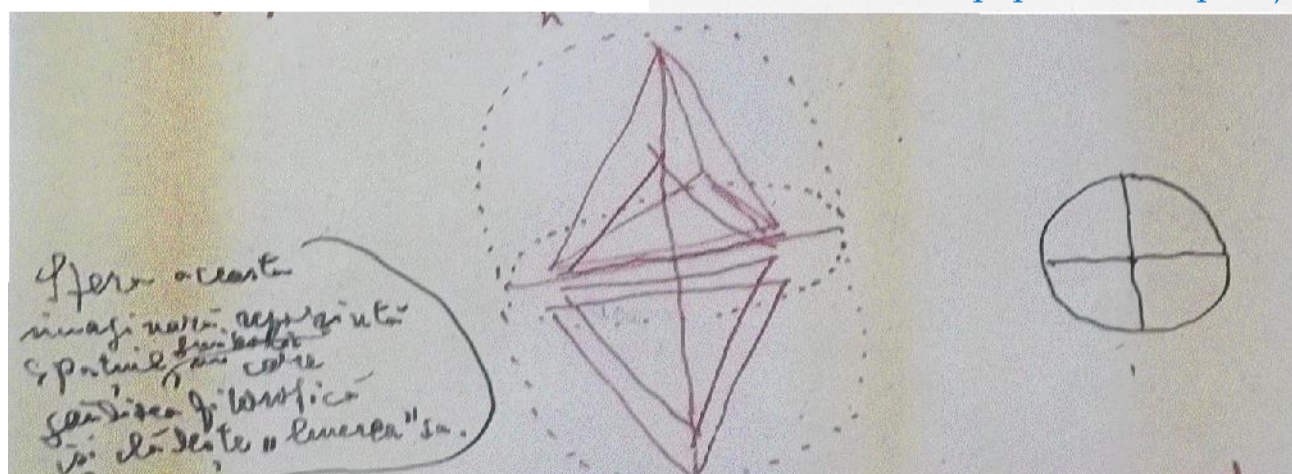
scriiturii? Suntem curioși să aflăm până la urmă. Procesul e încă în plină desfășurare.

Computerul pare a reda scrisului dimensiunea sa orală, din care acesta și-a pornit aventura prin istoria omenirii. Timpul se imediatizează, totul se întâmplă aici și acum, limbajul e convivial, comunicarea devine faptică, se elimină orice barieră între utilizatori (spațiu/timp/distanță socială). Apar cuvinte noi, acronime folosite exclusiv de către „web-iști”. Ne întoarcem, oarecum, într-o copilărie demult uitată, în care lucrurile nu se diferențiaseră pe deplin. Ecranul ne obligă la zen-ul trăirii exclusive în prezent.

Granițele între „scriitor” și „cititor” se subțiază până la disoluție, odată cu apariția principiului interactivității, specific lecturii digitale. Suntem invitați prietenește să luăm parte la realizarea operei literare, din însuși mecanismul interior al producerii ei.

Hipertextul ne fragmentează percepția, aruncându-ne în toate colțurile „rotunjite” ale lumii virtuale, în care spațiul a devenit, în sfârșit, cea mult-discutată și mereu pe jumătate înțeleasă noțiune de spațiu-timp. Fluiditate, evanescență, granularitate, prezent continuu, totalitate, oralitate, expandare; sunt câteva atribute care îmi vin în minte mai întâi, când mă gândesc la experiența lumii pe ecran.

Dacă lectura textului tipărit era o activitate pasivă și solitară, lectura textului electronic este aproape un fapt social, de co-participare la un eveniment care se întâmplă acum și ne include. Ne întoarcem oarecum la epoca tribală a comunicării orale, de data aceasta, după ce am ronțăit o porție din bucla cunoașterii tehnologice.

ar putea avea acest lucru asupra

Pagina 14 (Turnul Alb):

Ana-Maria Susan,
Itinerariul metafizic

Viana Popica,
Blaga. Biografie

Traseul de lectură:

